

Vieraskielisen opetuksen kehittäminen.

Kotimaisten kielten opetuksen tarjonnan ja laadun kehittäminen ammatillisessa koulutuksessa.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIET

INKLU – Kohti inklusiivista ammatillista koulutusta hanke

VIERKO MEETS INKLU –webinaari 4.11.2024 klo 14.00-16.00

Ohjelma

14.00 Lämpimästi tervetuloa webinaariimme!

INKLU- ja VIERKO –hankkeet lyhyesti.

Työkaluja osaamisen tunnistamiseen ja HOKS-prosessin tueksi.

15.15 Tauko 5 min

Tukimateriaaleja organisaation kehittämisen, opetuksen tarjonnan ja laadun sekä ohjauksen ja HOKSaamisen tueksi.

Euroopan unionin osarahoittama

Keuda

INKLU - Kohti inklusiivista ammatillista koulutusta hanke 1.3.2024–31.8.2026

Tavoite: Kaikki ammatillisissa opinnoissa opiskelevat opiskelijat saavat yhdenvertaisesti tarvitsemansa tuen, jotta voivat hankkia tarvittavan osaamisen, tutkinnon ja työllistyä, opiskelevat he missä oppilaitoksessa tai missä päin Suomea tahansa.

Ryhmähankkeen toteuttajina 5 ammatillista opettajakorkeakoulua ja 6 ammatillisen koulutuksen järjestäjää

jamk

 Haaga-Helia

 HAMK
Hämeen ammatti-
korkeakoulu

OAMK
OULUN AMMATTIKORKEAKOULU

 Tampereen
ammattikorkeakoulu

KOULUTUSKESKUS
BRAHE

Keuda

 Ammattiopisto
SPESIA

 SAVON
KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ

salpaus
Koulutuskeskus | Further Education

 VaaO

Euroopan unionin
osarahoittama

Hankkeen osatavoitteet

1. PROSESSIT JA RAKENTEET:

- Ammatillisten oppilaitosten erityisen tuen ja moniammatillisen yhteistyön prosessit ja käytänteet ovat selkiytyneet, kehittyneet ja tasalaatuistuneet läpi Suomen

2. HENKILÖSTÖN OSAAMINEN:

- Ammatillisten oppilaitosten henkilöstön kyvykkyys ja asenteet kaikkien opiskelijoiden tukemisessa ja moniammatillisessa yhteistyössä on parantunut.

3. OPETTAJANKOULUTUS:

- Opettajakorkeakoulut jakavat yhteisen käsityksen ammatillisen koulutuksen inklusiivisuudesta ja erityisestä tuesta, ja huomioivat aiempaa paremmin inklusiivisuuden vaatimukset opettajien, erityisopettajien ja opinto-ohjaajien osaamisessa ja koulutuksessa

4. JUURUTTAMINEN JA LEVITTÄMINEN:

- Hankkeessa kehitetyt toimintamallit juurtuvat osaksi organisaatioiden toimintaa ja niitä hyödynnetään alueellisesti ja valtakunnallisesti.

Hankkeen tuotokset

Ammatillisen koulutuksen järjestäjien käyttöön

- erityisen tuen ja moniammatillisen yhteistyön hyvien käytäntöjen nettikirjasto
- henkilöstön osaamisen kehittämisen malleja ja koulutuksia
- suosituksia ja välineitä erityisen tuen toteutumisen ja laadun arviointiin.

Ammatillisten opettajakorkeakoulujen käyttöön

- koulutusta opettajankouluttajille inklusiivisesta ammatillisesta koulutuksesta,
- täydennyskoulutuksia erityisestä tuesta ja moniammatillisesta yhteistyöstä ja
- erityisopettajankoulutusten yhteiset osaamistavoitteet ja –periaatteet.

Alueellisia ja valtakunnallisia verkostoja.

Kotimaisten kielten opiskelumahdollisuus, parempi laatu, laajempi tarjonta, englanninkieliset opintosisällöt, läpäisy, työ!

YA

FRIS=

Främmande språk och
inhämsk språkundervning

VIERKO =

62 ammatillisen
koulutuksen järjestäjää

Keuda

Vieraskielinen
opintotarjonta
ja englanninkieliset
yhteiset tutkinnon
osat

Gradia

Kotimaisten kielten
oppiminen
ja kielitaidon
kartoittaminen

Tredu

Haap.op

Osaamisen
tunnistamisen
keinot

JEDU

Oppimisen tuen
mallit ja
toimintaympäristöt

Stadin AO

Työelämän
monimuotoisuuden
tukeminen

TTS

OSA 1

Osaamisen tunnistaminen

Työkaluja osaamisen tunnistamiseen, HOKS-prosessin tueksi

Positiivinen CV

Vieraskielisen opiskelijan
oppimisen vaikeuksien
tunnistaminen

Tukimateriaaleja osaamisen tunnistamiseen, HOKS-prosessin tueksi

Osaamisen tunnistamisen opas

EVK-taitotasojen selkeä esittely

Positiivinen CV

Tanja Vähäoja, Jedu

Positiivinen CV

- Positiivisen CV:n avulla opiskelijaa voidaan auttaa tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan oppimisessa.
- Positiivisen CV:n avulla autetaan miettimään sopivia opiskelutapoja, sopivaa ammattia, opiskelupaikkaa ja -ohjelmaa.
- Parhaimmillaan tästä CV:stä on apua, kun opiskelija hakee töitä.
- CV:tä voi hyödyntää esim. uraohjaus- tai yhteiskunnallisten aineiden tunnilla sekä kielten tunneilla.

Positiivisen CV:n täyttäminen

- Cv on hyvä käydä opiskelijan kanssa ensin yhdessä läpi ja täyttää sen sitten yhdessä keskustellen
- Apuna täyttämisesssä ja keskustelussa voi käyttää myös erilaisia käännohjelmiä ja keskustelussa kääntää esim. tekoälyllä kysymykset omalle kielelle
- Tarvittaessa keskusteluissa voi olla mukana erilaisia vahvuuskortteja.
- Positiivinen cv löytyy nyt suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi
- Positiivinen cv ladataan AOE.fi sivustolle viikolla 45

CV:N SISÄLTÖ

- Mitä haluan kertoa itsestäni?
- Työt
- Opinnot, tutkinnot, kurssit
- Harrastukset ja kiinnostuksen kohteet
- Millainen olen? Missä olen hyvä?
- Miten opin uutta?
- Mistä haaveilen?
- Missä olen onnistunut?

Vieraskielisen opiskelijan oppimisen vaikeuksien tunnistaminen

Hanna Järvisalo, Stadin AO

Lomake tuen tarpeen tunnistamisen tueksi

- Löytyy AOE:sta nimellä [Lomake vieraskielisen opiskelijan oppimisen tuen tarpeen tunnistamisen avuksi](#)
- Lomakkeen avulla erityisopettaja ja muut opiskelijaa ohjaavat opettajat voivat tarkastella opiskelijan oppimisen tuen tarvetta. Lomakkeen tarkoitus on auttaa arvioimaan, voiko taustalla olla oppimisen vaikeutta

Lomake AOE.fi:ssä

Maahanmuuttajaopiskelijan tuen tarpeen arviointi

OPPIMISVALMIUKSIEN HISTORIA	Kyllä	Ei	Lisätietoja
Opiskelija on oppinut ikätasoisesti oman äidinkieltensä (puhuminen, kuunteleminen, kirjoittaminen, lukeminen).			Missä? Milloin? Minkä ikäisenä?
Opiskelija osaa muita kieliä ja käyttää niitä arjen kaikissa tilanteissa (puhuminen, kirjoittaminen, kuunteleminen, lukeminen).			Missä? Milloin?
Opiskelija on saanut aiemmissa koulutuksissa erityistä tukea.			Kuvaile, millaista tukea (esim. lisäopetus, yksityinen opetus, tutoropetus)? Onko tukea saatu Suomessa, kotimaassa tai muussa maassa?
Opiskelijan äidinkielellä oppiminen on ollut tavanomaista hitaampaa. Kuvaile lisätietoja-kohtaan.			
Opiskelijan matematiikan oppiminen on ollut omalla äidinkielellä tavanomaista hitaampaa. Kuvaile lisätietoja-kohtaan.			

Osaamisen tunnistamisen opas

Tanja Vähäoja, Jedu

Positiivinen pedagogiikka opiskelijan osaamisen tunnistamisessa

- Positiivisen pedagogiikan tavoitteena on korostaa jokaisen opiskelijan arvostavaa kohtaamista, auttaa heitä vaikeuksissa ja ennen kaikkea huomata heidän vahvuutensa ja onnistumisensa.
- Keskeistä on myönteisten tunteiden ja lämpimän vuorovaikutuksen merkitys oppimiselle ja kasvulle.
- Positiivinen pedagogiikka keskittyy seuraaviin hyvinvoinnin osa-alueisiin: positiiviset tunteet, sitoutuminen, ihmissuhteet, merkityksellisyys ja saavutukset.
- Tärkeä osa positiivista pedagogiikkaa on oikea-aikainen positiivinen ja rakentava palaute.

Opiskelijan YTO-osaamisen ja ammatillisen osaamisen tunnistaminen

- Osaamisen tunnistamisen yleiset periaatteet
- Mitä vieraskielisten opiskelijoiden HOKS- prosessissa tulisi huomioida ja mitä apuvälineitä voi käyttää
- Caset: sotealoille: hoiva-ala ja lähihoitajat
palvelualoille: kampaamo, raca, kokki, pupa, tarjoilija
tekniikan aloille: prosessiteollisuus ja rakennusala
- Erilaisia selkokieliä ohjeita opiskelijalle mm. Tekoälyn käytöstä

Työkaluja osaamisen tunnistamiseen

- HOKS- pöytätabletti:
  - 19 kysymystä HOKSaukseen seitsemällä eri kielellä (suomi, ruotsi, englanti, venäjä, persia, arabia ja espanja)
- Positiivinen cv
- HoksBott
- Osaamiskiekko.fi (muualla tuotettu väline)

Osaamisen tunnistamisen opas julkaistaan marraskuun
aikana AOE.fi

Eurooppalaisen viitekehyksen (EVK)
selkeä esittely yleistajuisesti eli

*millainen kielitaito henkilöllä on käytännön
tilanteissa ja miten häntä voi tukea*

Outi Mäkiketola

Tampereen seudun ammattiopisto Tredu

KATSO MITEN SAMIR SELVIYTYY
ENSIMMÄISENÄ TYÖSSÄOPPIMISPÄIVÄNÄ

SAMIR TYÖSSÄOPPIMASSA

A1

SAMIR
SELVIYTYY
TUTUISSA,
HYVIN YKSI-
KERTAISISSA
ARJEN TILAN-
TEISSA
VAHVASTI
TUETTUNA.

ULOS

SPANSEKATER
SUMPJ VATTMILL

JAFFA >

STAMPTE
MATTMILL
KESKIN
PITÄMÄ

MONNAMA
VATTMILL

MOI JA
TERVETULOA TYÖ-
HARJOITTELUUN!

MÄ OON MAIJA JA OON SIN POMO.
JAVANNA SALLE HETI ELIVÄZÖÖRRE
JA PÄKÖNÖVEKPERRE.
KTKTKTUNU SAAT OREMPATON
VÄÄPÄREÄPÄPÄ...

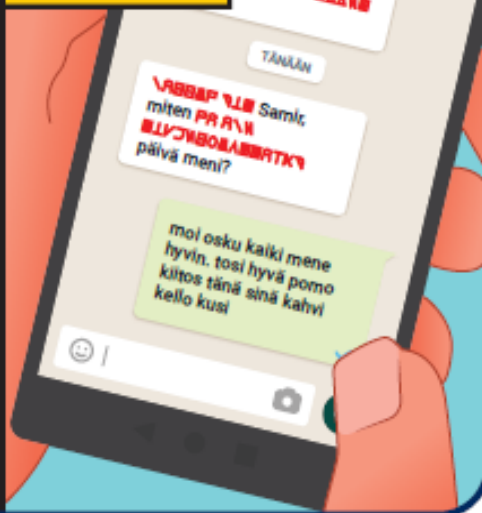
HMM... OKKAPÄNÖS
VÄEJTEU? YMMÄRSITKÖ?
VOISITKO SÄÄPÄN,
MITÄ SANOIN?

MINA YMMARTAA KAIKI.
SINA OLET MAIA SINÄ
OLLA POMO...

MYÖHEMMIN ILLALLA...

MAIJA, oot
ma AIIDAP ON
VÄTTUÖÖRRE

moi osku kaikki mene
hyvin. tosi hyvä pomo
kiitos tänä sinä kahvi
kello kusi

LISÄÄ SANALLISIIN OHJEISIIN ESIM. KUVIA, VÄREJÄ JA SYMBOLEJA. KIRJOITA LYHYITÄ JA SELKEITÄ LAUSEITA.

PUHU SELKEÄLLÄ ÄÄNELLÄ JA RAUHALLISESTI. KÄYTÄ LYHYITÄ LAUSEITA. KÄYTÄ SELKEÄÄ KIELTÄ. TOISTA TARVITTAESSA. HUOMIOITHAN, ETTÄ KUULIJAN ILME JA VAKUUTTELU EIVÄT AINA KERRO YMMÄRRYKSESTÄ.

TUE PUHJAA. TARJOA SANOJA JA RAKENTEITA. HUOLEHDI, ETTÄ YMMÄRRÄT PUHEEN SISÄLLÖN OIKEIN, ESIM. KYSYMÄLLÄ TAI PYYTÄMÄLLÄ TOISTAMAAN TÄRKEIMMÄT ASIAT.

YRITÄ YMMÄRTÄÄ SISÄLTÖ VIRHEISTÄ RIIPPUMATTA. VIESTI SELKEÄSTI, JOS ET YMMÄRRÄ SISÄLTÖÄ. YRITÄ SELVITTÄÄ SISÄLTÖ KYSYMÄLLÄ TAI KÄYTTÄMÄLLÄ KÄÄNNÖS-SOVELLUKSIA.

OSA 2

Ohjaaminen ja opetus

ORGANISAATION kehittämisen tueksi

S2-kehittämissuunnitelma

OPETUKSEN tarjonnan ja laadun tueksi

Yhteiset tutkinnon osat
englanniksi verkko-opintoina
vieraskielisille

Selkokielisten ja S2-
opetusmateriaalien koonti Sites-
sivulle

OHJAUKSEN ja HOKSaamisen tueksi

Selkokielisten ja S2-
opetusmateriaalien koonti Sites-
sivulle

S2-kehittämissuunnitelma

Sari Keskimaa
Haapaveden opisto

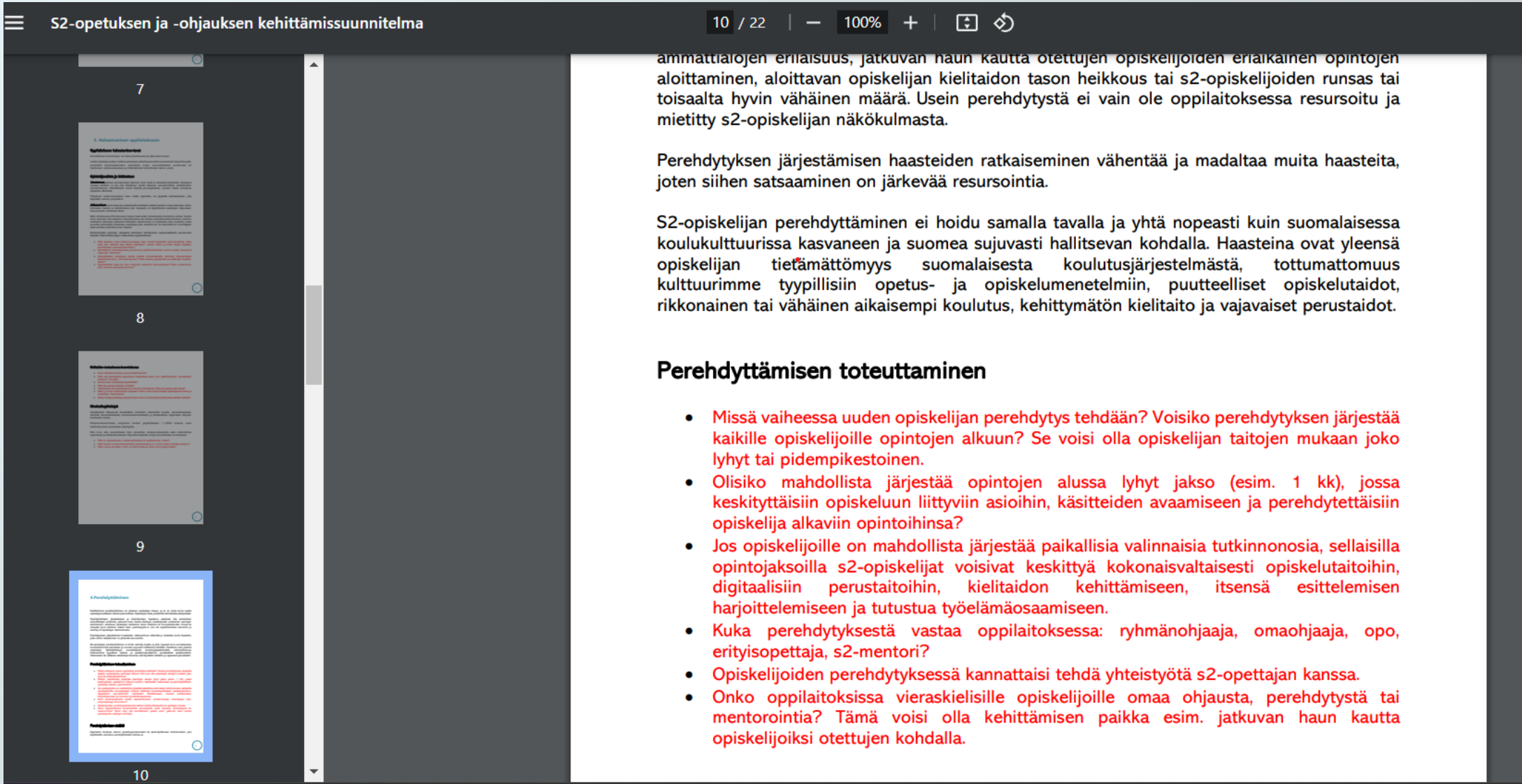
S2-opetuksen ja -ohjauksen kehittämissuunnitelma

- Hankkeen aikana on luotu S2-opetuksen kehittämissuunnitelman runko -> organisaatioissa työstetään oppilaitoskohtaiset suunnitelmat
- Suunnitelma auttaa hahmottamaan S2-opetuksen ja -ohjauksen järjestämistä kokonaisvaltaisesti, sisältää mm.
  - Organisaatiotaso (esim. strategia, resurssit)
  - Hakeutumisvaihe
  - HOKS
  - Opetuksen järjestäminen ja tuki
  - Työelämäyhteistyö
  - Opiskelijan valmistuminen
- Toimii myös esim. perehdytyksen ja laadun varmistamisen työkaluna
- Päivittyvä asiakirja oppilaitosten arkeen
- Tulossa aoe.fi-sivustolle

Esimerkkisivu

S2-opetuksen ja -ohjauksen kehittämissuunnitelma 10 / 22 | 100% +

ammattialojen erilaisuus, jatkuvan haun kautta otettujen opiskelijoiden eriaikainen opintojen aloittaminen, aloittavan opiskelijan kielitaidon tason heikkous tai s2-opiskelijoiden runsas tai toisaalta hyvin vähäinen määrä. Usein perehdytystä ei vain ole oppilaitoksessa resursoitu ja mietitty s2-opiskelijan näkökulmasta.

Perehdytyksen järjestämisen haasteiden ratkaiseminen vähentää ja madaltaa muita haasteita, joten siihen satsaaminen on järkevää resursointia.

S2-opiskelijan perehdyttäminen ei hoidu samalla tavalla ja yhtä nopeasti kuin suomalaisessa koulukulttuurissa kasvaneen ja suomea sujuvasti hallitsevan kohdalla. Haasteina ovat yleensä opiskelijan tietämättömyys suomalaisesta koulutusjärjestelmästä, tottumattomuus kulttuurimme tyypillisiin opetus- ja opiskelumenetelmiin, puutteelliset opiskelutaidot, rikkonainen tai vähäinen aikaisempi koulutus, kehittymätön kielitaito ja vajavaiset perustaidot.

Perehdyttämisen toteuttaminen

- Missä vaiheessa uuden opiskelijan perehdytys tehdään? Voisiko perehdytyksen järjestää kaikille opiskelijoille opintojen alkuun? Se voisi olla opiskelijan taitojen mukaan joko lyhyt tai pidempikestoinen.
- Olisiko mahdollista järjestää opintojen alussa lyhyt jakso (esim. 1 kk), jossa keskityttäisiin opiskeluun liittyviin asioihin, käsitteiden avaamiseen ja perehdytettäisiin opiskelija alkaviin opintoihinsa?
- Jos opiskelijoille on mahdollista järjestää paikallisia valinnaisia tutkinnonosia, sellaisilla opintojaksoilla s2-opiskelijat voisivat keskittyä kokonaisvaltaisesti opiskelutaitoihin, digitaalisiin perustaitoihin, kielitaidon kehittämiseen, itsensä esittelemisen harjoitteluun ja tutustua työelämäosaamiseen.
- Kuka perehdytyksestä vastaa oppilaitoksessa: ryhmänohjaaja, omaohjaaja, opo, erityisopettaja, s2-mentori?
- Opiskelijoiden perehdytyksessä kannattaisi tehdä yhteistyötä s2-opettajan kanssa.
- Onko oppilaitoksissa vieraskielisille opiskelijoille omaa ohjausta, perehdytystä tai mentorointia? Tämä voisi olla kehittämisen paikka esim. jatkuvan haun kautta opiskelijoiksi otettujen kohdalla.

Yhteiset tutkinnon osat (YTO) englanniksi verkko-opintoina vieraskielisille

Liisa Pylvänäinen
Gradia

Laadukas verkko-opintotarjonta vieraskielisille

- Kaikki YTOjen pakolliset tutkinnon osat englanniksi: 15 kurssia
- Moodle- ja ItsLearning-alustoille
- Kurssit viedään aoe.fi –sivustolle, josta oppilaitokset saavat ne käyttöönsä
- Lisäksi tehdään jokaisesta kurssista Word-muotoinen käsikirjoitus: oppilaitoksille, joilla on jokin muu oppimisympäristö käytössä
- Valmiit kurssit esitellään 20. ja 21.11. Teamsissa ja ne ovat oppilaitosten käytettävissä 1.1.2025 alkaen

Kurssien tuottamisessa otettu huomioon

- Valmiiden materiaalien hyödyntäminen ja jatkokehittäminen
- Kohderyhmän lähtötilanteen ja osaamisen huomioiminen
- Orientaatio-osuuksilla motivointi ja linkitys suomalaiseen yhteiskuntaan ja koulujärjestelmään
- Kielitietoisuus ja saavutettavuus mukana kehittämisprosessissa
- Tekoälyn käyttämiseen yhtenäiset ohjeet
- Yhdenmukainen ilme ja yhteiset pelisäännöt
- Laajan verkoston osaamisen hyödyntäminen ja itse verkostoituminen

Selkokielisten ja S2-materiaalien koonti
Sites-sivulle bit.ly/VierkoSelkoS2

Hanna Järvisalo ja Tuija Takala, Stadin AO

[Bit.ly/VierkoSelkoS2](https://bit.ly/VierkoSelkoS2)

Sivuston sisältö

- Ammatillisia ja YTO-materiaaleja
  - Tavoite: materiaalit löytyvät helposti
  - Aiemmin julkaistuja ja hyväksi havaittuja verkon selko- ja S2-materiaaleja
  - VIERKO-hankkeessa tuotettuja selkokieliä ja S2-materiaaleja opetukseen: [julkaistu aoe.fi-ympäristössä](#)
  - Linkit ja kuvaukset jo julkaistuista ja hyväksi havaituista opetus- ja oppimateriaaleista
- Koulutuskokonaisuus: kielitietoisuus ja selkokieli (opetus- ja ohjaushenkilöstö, työpaikkaohjaus)
- Esitteitä ja ohjeita kielitietoisuudesta ja selkokielestä, esimerkiksi
  - Kielitaidon tasot (EVK) lyhyesti
  - Taskuopas: opetuksen ja ohjauksen kieli kuntoon.

bit.ly/VierkoSelkoS2:
sisältö

SELKO- ja S2- materiaalia

VIERKO-HANKE 2024

OPETUS- ja OPPIMATERIAALIEN KOONTI

SISÄLTÖ

- [Ammatilliset materiaalit](#)
- [YTO-materiaalit](#)
- [Koulutus: kielitietoisuus ja selkokieli](#)
- [Esitteet ja ohjeet](#)
- [Tekoäly ja selkokieli](#)
- [AOE.FI](#)

VIERKO-HANKE

Opetus- ja kulttuuriministeriö rahoittaa vuonna 2024 **VIERKO-hanketta**, jossa yksi tavoite on koottaa selkokielisiä materiaaleja. Lisäksi hankkeessa koetaan muuta opetusmateriaalia, joka sopii suomi toisena kielenä (S2) -opiskelijoille.

VIERKO-hankkeessa on myös tuotettu selkokielistä materiaalia opetukseen. Myös hankkeen selkomateriaalit on koottu tälle sivustolle.

VIERKO - Vieraskielisen opetuksen kehittäminen ammatillisessa koulutuksessa. Kotimaisten kielten opetuksen tarjonnan ja laadun kehittäminen ammatillisessa koulutuksessa.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Osoite

bit.ly/VierkoSelkoS2

Sivuston päivitys 11.6.2024

Päivittäjät:

- Hanna Järvisalo, Stadin AO ([hanna.jarvisalo\(at\)edu.hel.fi](mailto:hanna.jarvisalo(at)edu.hel.fi))
- Tuuja Takala, Stadin AO ([tuuja.takala\(at\)edu.hel.fi](mailto:tuuja.takala(at)edu.hel.fi))

[Saavutettavuusseloste](#)

Aikataulu

- VIERKOn sivusto SELKO- ja S2-materiaaleja valmistuu marraskuun loppuun mennessä.
- Sivuston päivitys: tällä tietoa ei päivitystä – hanke päättyy 2024.

HoksBotti

Tanja Vähäoja, Jedu

- Tavoite:
  - Opastaa opiskelijaa ymmärtämään ja sisäistämään ammatillisten opintojen sanastoa ja käytäntöjä, ja sitä kautta vahvistaa hänen omistajuuttaan HOKS-prosessiin ja osaamisen hankkimiseen.
- Kohderyhmä:
  - Ammatillisen koulutuksen vieraskieliset opiskelijat.

Mikä on HoksBotti?

- Helppokäyttöinen opiskelijan kaveri, joka toimii tietokoneella tai älylaitteella selaimessa.
- Keskustelu etenee, kun opiskelija klikkaa annettua vastausta tai vaihtoehtoa. Opiskelijan ei tarvitse kirjoittaa itse mitään.
- HoksBotti juttelee selkeällä suomella, ruotsilla ja englannilla.
- Toimii ohjauksellisella otteella ja UKK-idealla.
- Opastaa opiskelijaa väsymättömästi 24/7.
- Varmistaa opiskelijan ymmärtämistä jokaisesta käsitellystä aiheesta kysymällä kertaavan kysymyksen, johon opiskelija vastaa.
- Perustuu käsikirjoitukseen, ei tekoälyyn.

HoksBotin keskustelun kulku sujuu käsikirjoituksen mukaan

- HoksBotti on turvallinen opetus- ja ohjausbotti.
- Käsikirjoitettu chatbot ei käytä tekoälyä keskustelun luomisessa tai vastausten antamisessa.
- Käsikirjoitetussa chatbotissa käyttäjä rakentaa keskustelun ennalta määriteltyjen sääntöjen, kysymysten ja vastausvaihtoehtojen pohjalta.
- Kaikki mahdolliset keskustelupolut ja käyttäjälle esitettävät kysymykset ovat etukäteen määriteltyjä.
- Tekoälyyn liittyviä työkaluja ja ominaisuuksia on kuitenkin taustalla analytiikan tukena.

Miten ja miksi HoksBottia kannattaa käyttää?

Opettaja

- Ohjaa opiskelijan tutustumaan HoksBottiin.
- Pienissä osissa, asia kerrallaan.
- Opetuksen ja opiskelijan ymmärtämisen tukena erityisesti opintojen alussa, sanaston selkeän suomen hyödyntäminen.
- Ohjaa opiskelijan tutustumaan esimerkiksi osuuteen ”HOKS ja henkilökohtaistaminen” ennen HOKS-keskustelua, myös sen jälkeen.
- Ohjaa opiskelijan kertaamaan esimerkiksi ”Tutkinnon perusteet” sen jälkeen, kun asiaa on käsitelty yhdessä.

Opiskelija

- Itsenäisesti tai ohjattuna.
- Pienissä osissa, asia kerrallaan silloin, kun ne ovat ajankohtaisia.
- Opiskelun rakenteiden ja ammatillisen koulutuksen termien ymmärtämisen tukena.
- Selkeän suomen sanaston hyödyntäminen opintojen aikana.
- Tukee kielen oppimista.
- Tukee opiskelijan ymmärtämistä opintojen kokonaisuudesta sekä osallisuutta omaan opintoihinsa ja niissä tehtäviin valintoihin.

HoksBott ja opastusvideo viedään aoe.fi sivustolle marraskuun aikana

OSA 3

Työelämä ja yhteiskunnallinen osallisuus

Monikulttuurisuus osana työyhteisöä

Näkökulmana yritys

Näkökulmana työpaikkaohjaaja

Näkökulmana opiskelija

Kielitietoisuus- ja selkokoulutuspaketti

Kohderyhmänä työpaikkaohjaajat
opetus- ja ohjaushenkilöstö:
koulutusesite ja runko

Monikulttuurisuus osana työyhteisöä

Pirita Niemi

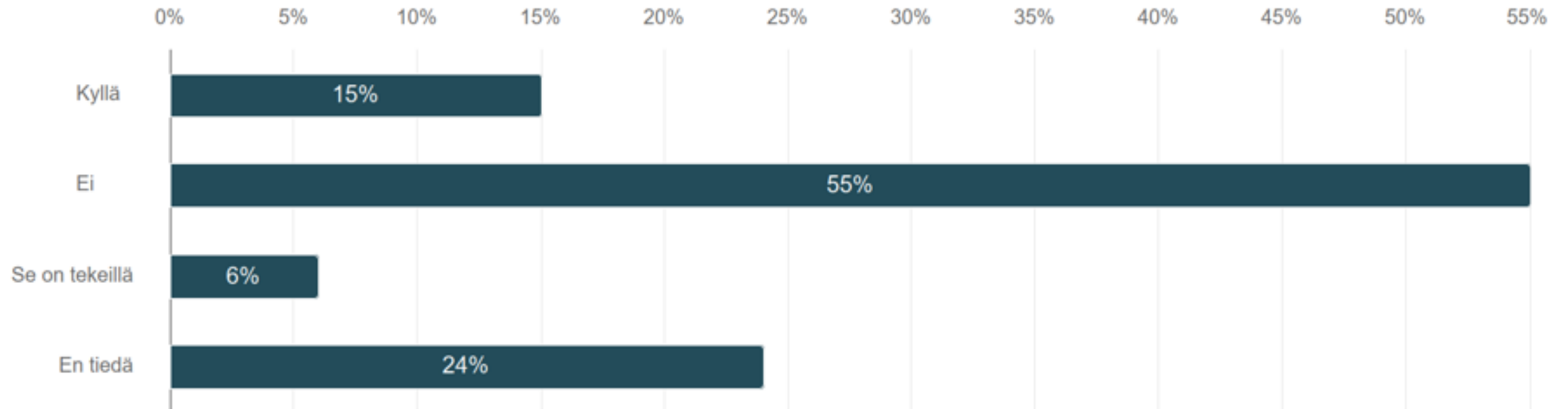

Näkökulmana yritys

Onko organisaatiossanne laadittu monimuotoisuusstrategia? (Merkitse yksi vaihtoehtoista.)

Vastaajien määrä: 1011

Monimuotoisuusstrategia oli laadittu vain 15 % kaikista yrityksistä. Yli puolet vastaajista kertoi, että strategiaa ei ollut laadittu (55 %) tai sellaisen olemassaolosta ei tiedetty (24%).

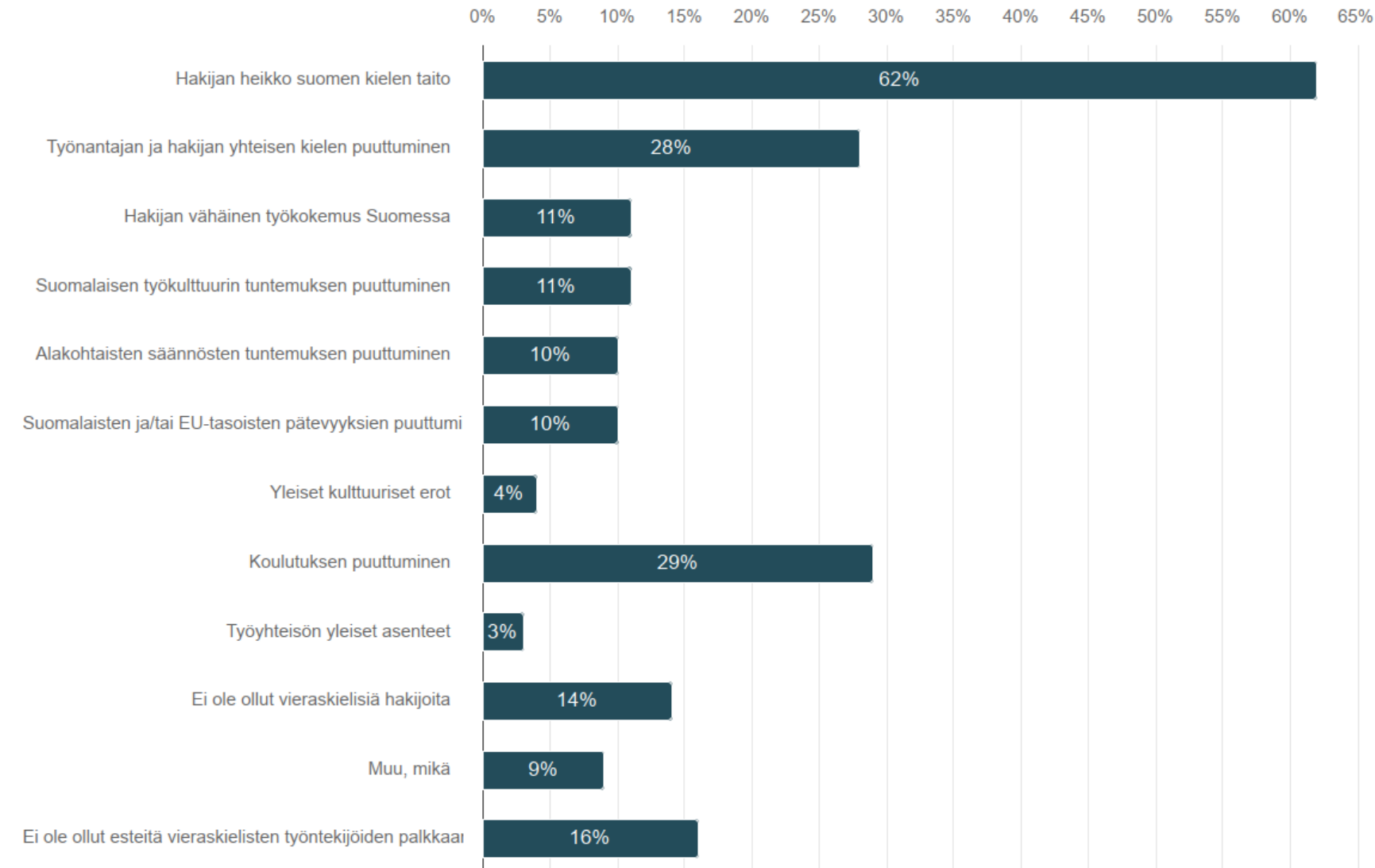
Toimenpideohjelma oli olemassa 22 % yrityksistä. Lähes puolella (45 %) sitä ei ollut ja miltei kolmannes (29%) ei tiennyt sellaisesta.

Monimuotoisuuden hallinta ja strateginen suunnittelu eivät ole vielä juurtuneet useimpiin yrityksiin.

Mikä on estänyt teitä palkkaamasta vieraskielisiä työntekijöitä? (Voit valita useamman vaihtoehdon.)

Vastaajien määrä: 1011 , valittujen vastausten lukumäärä: 2094

Suomen kielen taitotaso estää yli puolessa tapauksista henkilön palkkaamisen

Kielitaitoa hyödynnetään uusien vieraskielisten työntekijöiden alkuperähdytyksessä ja asiakaspalvelutyössä.

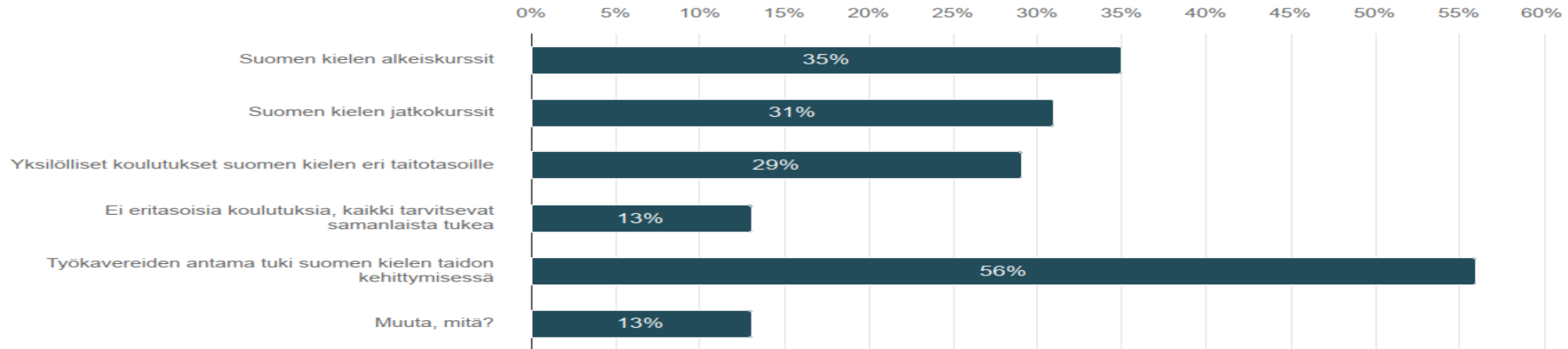
Lähes 80% vastaajista edellyttää peruskielitaidon hallintaa sekä ammattikielen hallintaa suomeksi.

Yrityksen toivovat lainsäädännön, alakohtaisten säännösten sekä suomalaisen työkulttuurin tuntemuksen sisältämistä laajemmin ammatillisiin opintoihin.

Millaista tukea vieraskieliset työntekijät tarvitsevat työyhteisössänne? (Valitse 2 tärkeintä)

Vastaajien määrä: 1011 , valittujen vastausten lukumäärä: 1783

Vaikka kielitaitoa edellytetään, 66 %:lla vastaajista ei ollut kielitaidon kehittämis- tai ylläpitämistoimenpiteitä käytössä. Vain 11 % vastaajista järjestää suomen kielen koulutusta työajalla. Työnantajan järjestämää kielikoulutusta ei katsottu tarpeelliseksi, vaan vieraskielisiltä edellytettiin oma-aloitteisuutta suomen kielen kehittämisessä.

Työkavereiden antama tuki suomen kielen taidon kehittämisessä koettiin parhaaksi tukimuodoksi (56 % vastauksista). Työpaikan kulttuuri kannustaa käyttämään suomen kieltä ja rohkaisee keskusteluun suomeksi. Puhetta ohjataan ja korjataan hyvässä hengessä.

Yritysten vastauksista nähdään toive ammatillisen koulutuksen tuesta kielitaidon kehittäjänä ja työllistymisen edistäjänä. 40 % vastaajista toivoi oppilaitoksilta tukea selkosuomen käyttöön ja vieraskielisten työntekijöiden ohjaamiseen.

Alueellisuus

- Uusimaa, Pirkanmaa ja Varsinais- Suomi ovat hiukan muuta maata tottuneempia vieraskieliseen työvoimaan → joidenkin työpaikkojen ensisijainen kieli on saatettu vaihtaa englanniksi.
  - Enemmän eroa suhtautumisessa vieraskieliseen työvoimaan voidaan nähdä tietyillä sektoreilla.
    - Esimerkiksi rahoitus- ja vakuutustoiminnassa on havaittavissa halukkuutta monikulttuurisen työvoiman hyödyntämiseen, mutta käytännön esteet kuten suomen kielen vaatimukset ja alakohtaisten säännösten tuntemus asettavat haasteita.
    - Rakennusalalla on positiivisia kokemuksia monikulttuurisesta työvoimasta, mutta osin negatiiviset asenteet muodostavat merkittäviä esteitä vieraskielisten työntekijöiden palkkaamiselle ja integroitumiselle.
- Pohjois- ja Itä-Suomessa korostetaan, että työvoimapula on merkittävä haaste, ja vieraskielisiä työntekijöitä pidetään usein välttämättömänä ratkaisuna.
  - näillä alueilla vieraskielisen työvoiman palkkaaminen on jopa välttämätöntä, vaikka kielimuuria ja kulttuurisia eroja pidetäänkin haasteina.
    - Erityisesti maatalous, rakennusala ja palveluala ovat sektoreita, joilla vieraskielistä työvoimaa tarvitaan kipeästi, koska suomalaista työvoimaa ei ole tarpeeksi.
- Esimerkiksi Pohjanmaalla ja Lounais-Suomessa, missä ruotsin kieli on vahvasti läsnä, vieraskieliseltä työntekijältä voidaan edellyttää molempien kotimaisten kielten osaamista (suomi ja ruotsi).
  - työntekijän tulee pystyä kommunikoimaan molemmilla kielillä
    - Vastausten perusteella näyttää siltä, että ruotsin kielen osaaminen voi olla joillakin alueilla jopa tärkeämpää kuin englannin.

Johtopäätöksiä

- Monimuotoisuuden ja monikulttuurisuuden tukeminen lähtee yrityksen johdosta. Monikulttuurisen työyhteisön johtamiseen tarvitaan monikulttuurista lähestymistapaa ja johtamisosaamista.
- Työpaikkojen tulisi laatia monimuotoisuus- tai monikulttuurisuusstrategia. Työntekijöille tulisi tarjota monikulttuurisilla työpaikoilla kulttuuri- ja kielitietoisuus koulutusta. Työpaikkojen tulisi sitoutua ja sitouttaa työntekijät kulttuuri- ja kielitietoiseen ohjaukseen.
- Yritysten tulee taata riittävät resurssit perehdytykseen ja työpaikkaohjaukseen.
- Oppilaitos voi tukea perehdytystä ja työpaikkaohjausta

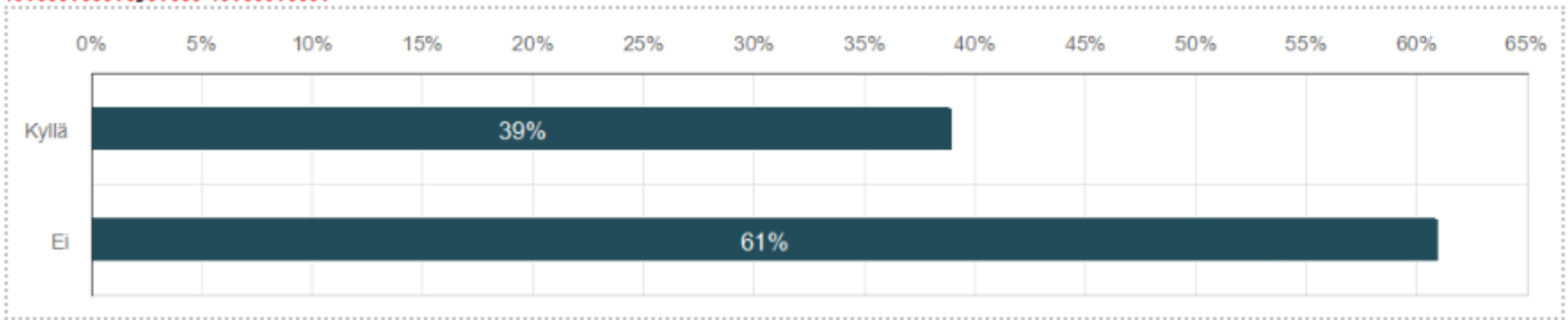

Näkökulmana työpaikkaohjaaja

Onko perehdytysprosessi erilainen vieraskieliselle työntekijälle?

Vastaajien määrä: 586

Ei-vastaukset:

- Ei merkittävää eroa
- Selkokielen käyttö

Kyllä-vastaukset:

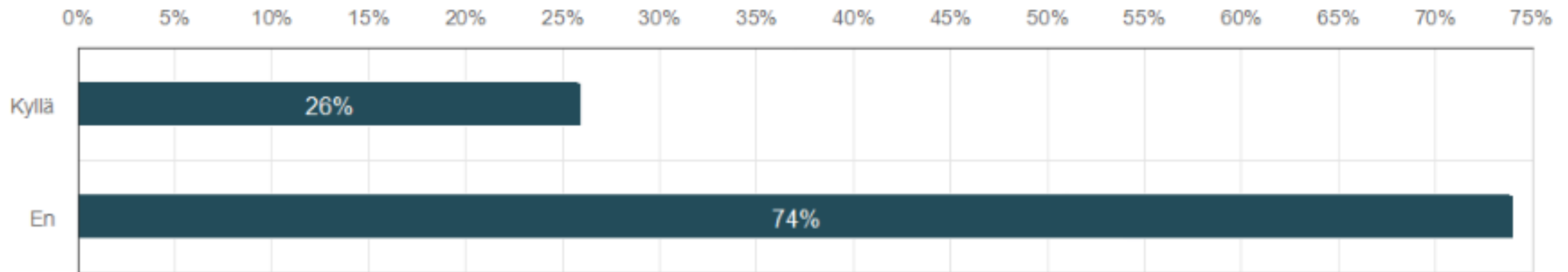
- **Perehdytyksen tahti ja sisältö**
- **Kielimuuri ja toistot:** Välillä käytetään myös visuaalisia apuvälineitä, kuten kuvia tai videoita.
- **Kulttuurierot:** Esimerkiksi työn tekemisen tavat tai suhtautuminen ohjeisiin voivat erota eri kulttuureissa, mikä vaikuttaa perehdytyksen sisältöön.
- **Tulkkien käyttö**

Oletko saanut koulutusta kulttuurien välisten erojen ymmärtämiseen ja eri kulttuureista tulevien työntekijöiden ohjaamiseen?

Vastaajien määrä: 584

Noin neljännes vastaajista on saanut koulutusta kulttuurien välisen ymmärryksen kehittämiseksi. Vastaajat kokevat lisäkoulutuksen tarpeelliseksi ja hyödylliseksi työssään monikulttuurisessa työyhteisössä tai opiskelijoiden ohjauksessa.

Kulttuurien välistä vuorovaikutusta on opittu myös käytännön kokemuksen kautta sekä internetistä hakemalla tietoa kulttuurien erityispiirteistä, kuten uskonnoista, tavoista ja tottumuksista sekä kommunikaatiokulttuurista.

Lisäkoulutukset tulisi olla helposti tavoitettavia eivätkä ne saisi viedä liikaa aikaa tai resursseja varsinaiselta työltä.

Huomioita

- Monilla työpaikoilla ei ole käytössä virallisia tai erityisesti suunniteltuja **työkaluja monikulttuurisen tiimityöskentelyn edistämiseksi.**
- Työpaikkaohjaajat kaipaavat etenkin lisää aikaresurssia vieraskielisen työntekijän perehdyttämiseen ja ohjaamiseen
- Oppilaitosten järjestämä työpaikkaohjaajien ja -arvioijien koulutus koetaan tarpeelliseksi, vaikka työntekijällä olisi jo pitkä ohjaus- ja arviointikokemus.
- Työpaikkaohjaajien koulutuksia toivotaan lisää kieli- ja kulttuurisuusteemoista.

- Kielimuuri sekä kulttuurierot voivat aiheuttaa vaikeuksia arviointien tekemisessä. Oppilaitoksilta toivotaan tukea erityisesti kielellisten ja kulttuurillisten näkökohtien huomioimisessa. Eri kulttuuritaustaisen opiskelijoiden kohdalla opettajat saattavat antaa liian joustavia arviointeja, mikä herättää kysymyksiä **arviointien yhdenmukaisuudesta**.
- Yhteistyö oppilaitoksen kanssa on ratkaisevan tärkeää. Ohjaajat toivovat, että oppilaitokset olisivat enemmän **läsnä työpaikoilla** ja että opettajat tulisivat käymään paikan päällä seuraamassa opiskelijoiden työtä. Tiedonvälitys oppilaitoksen ja työpaikan välillä on tärkeää. Ohjaajat toivovat, että oppilaitokset antaisivat ohjeet ja tiedot suoraan ohjaajille, eivätkä luottaisi siihen, että opiskelijat itse välittävät tarvittavat tiedot.

Näkökulmana opiskelija

Kielitaito

Yli 80 % vieraskielisistä opiskelijoista arvioi osaavansa riittävästi suomea työtehtäviensä hoitamiseen. Heidän mukaansa suomen kielen taito riittää yleisesti ottaen hyvin työpaikalla viestimiseen: he kertovat ymmärtävänsä, mitä ihmiset puhuvat työpaikalla, pystyvänsä osallistumaan keskusteluihin, ymmärtävänsä työpaikan kirjallisia tekstejä ja pystyvänsä myös tuottamaan omia tekstejä.

Työnantajien näkökulma on kuitenkin ristiriitainen opiskelijoiden arvioiden kanssa. Suurimmaksi vieraskielisten palkkaamisen esteeksi koetaan hakijan heikko suomen kielen taito, mikä mainittiin 62 % vastauksista. Lisäksi koulutuksen puuttuminen (29 %) ja yhteisen kielen puuttuminen työnantajan ja hakijan välillä (28 %) nähdään merkittävinä työllistymisen esteinä.

Työnhaku ja työkuulttuuri

Työnhaku:

Suomen kielen taito nousee esiin suurimpana esteenä, ja se vaikuttaa myös siihen, miten hakijat selviytyvät työhaastatteluista ja työnhakuprosessin muista vaiheista. Lisäksi haasteita tuottavat CV ja hakemusten laatiminen suomeksi sekä suomalaisten verkostojen puute.

Työkuulttuuri:

Suomessa arvostetaan työn ja vapaa-ajan tasapainoa, tasa-arvoa sekä matalaa hierarkiaa työpaikoilla, mikä voi poiketa merkittävästi muiden maiden käytännöistä. Samalla suomalaisen työkuulttuurin erityispiirteet, kuten vähäpuheisuus ja täsmällisyys.

(Uusien) toimintamallien etsiminen,
pilotointi...

Työharjoittelupolut ja matalan kynnyksen työpaikat
Ammatillisiin tarpeisiin räätälöity kielikoulutus
Simulaatiot ja virtuaalimaailmat
Mentorointi ja vertaistuki

Kyselyiden kulminaatiot

- Monimuotoisuusstrategioiden puuttuminen: organisaatioissa ei ole perehdytty aiheen käsittelyyn ja vaikutuksiin kokonaisuuden kannalta ja arkitoiminnoissa. Millaisilla tukimenetelmillä saataisiin työyhteisö toimivaksi?
- Kielitietoisuus: avain kielimuurien mataloittamiseen, kommunikaatio-ongelmien ratkaisemiseen, työyhteisöön integroitumiseen
- Työnohjaus ja jatkuva tuki, työyhteisössä toimiminen, työelämätaidot
- Resurssit: Mistä aikaa ja henkilöitä huolelliseen perehdytykseen? Vaikutusta tuplatyön vähentämiseen pidemmällä aikavälillä ja saadaan lisättyä työturvallisuutta.

Koulutuskokonaisuus kielitietoisuudesta ja selkokielestä

Tuija Takala

Koulutuskokonaisuus

- Tavoite: kielitietoisen pedagogiikan edistäminen
- Kohderyhmät:
  - opetus- ja ohjaushenkilöstö
  - työpaikkaohjaajat
- Koulutuskokonaisuuden rakenne (diat ja tallenteet):
  - ydintiedot (diat 1–3)
  - syventäminen (diat 4–5)
  - tietoiskut materiaalien tekijöille (diat 6/1, 2 ja 3).
- Tekstitetyt tallenteet tulevat avointen oppimateriaalien sivustolle marraskuun lopussa.

Kokonaisuus

VIERKO-koulutuspaketti 2024: Opeta ja ohjaa kielitietoisesti

Varmista perusosaaminen

Diat 1 (15 min)

Selitä selkona

Lyhyt aloitus helposta ja selkeästä kielestä:

- opettajat
- ohjaajat

Diat 2 (1 t)

Kielitietoisuus ja selkokieli

Koulutus ydinasioista:

- työpaikkaohjaajat
- opettajat ja ohjaajat

Diat 3 (1 t)

Kielitietoinen ohjaus työpaikoilla

- työpaikkaohjaajat

Syvennä osaamistasi

Diat 4 (1 t)

Selkopuhe, vuorovaikutus ja ohjaus

Diat 5 (1 t)

Selko-kirjoittaminen

Diat 6: (30 min x 3)

- Selkomateriaalit
- Selkotekijä ja saavutettavuus
- Selkotekijä ja tekoäly

Käyttö

aoe.fi

ja

bit.ly/VierkoSelkoS2

Koulusdiojen käyttö

- Koulusdioja ja niiden tallenteita saa käyttää vapaasti koulutuksissa.
- Diat löytyvät [Avointen oppimateriaalien kirjastosta \(aoe.fi\)](#) marraskuussa 2024.
- Diat löytyvät myös osoitteesta bit.ly/VierkoSelkoS2, jonne VIERKO-hankkeessa on koottu selkokielisiä ja S2-opetusmateriaaleja.

Vinkkejä koulutukseen

Diat ja niiden tallenteet sopivat lähi-, etä- ja hybridikoulutuksiin.

Diasarjaan tai tallenteeseen perustuvaan koulutukseen sopii **työpajoissa** työskentely.

Työpajoissa esimerkiksi:

- S2-opettajia on mukana.
- Keskustellaan opetuksen ja ohjauksen kielitietoisuudesta.
- Työstetään ohjaus- ja opetusmateriaalia kielitietoiseksi.

Dioista ja niiden tallenteista voi **valita** osia: koulutuksen tarkoitus ratkaisee valinnat.

Koulutuksen **kestoa** voi muuttaa tarpeen mukaan.

Diojen käyttäjä **soveltaa** koulutusmateriaalia ja esimerkiksi lisää omassa koulutuksessaan alaan sopivia esimerkkejä.

Lisätietoja: [VIERKO-hanke](#)
(keuda.fi/keuda/hankkeet/vierko)

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIET

VIERKOn loppuseminaari ja hankemarkkinat 28.11.2024

VAIHDA TÄHÄN HANKKEEN NIMI

on mukana hankemarkkinoilla!

VIERKO- hankemarkkinat

28.11.2024

Epicenter, Helsinki

Kutsumme sinut
mukaan
hankemarkkinoille.
Tervetuloa
verkostoitumaan!

13.00- 16.00
Vipinää
hanketorilla

Markkina-
kahvit
klo 15.00

Tule tutustumaan
hankkeisiin ja
tekijöihin!

Hanke-
ständit

Tule jutustelemaan
kielitaidosta ja
osaamisesta

Vierko-
lounges

Mukana hankkeita,
joissa teemana
mm. vieraskielisyys,
monikulttuurisuus
ja inklusio

Tilaisuuden
järjestää:
[https://www.keuda.
fi/keuda/hankkeet/
vierko/](https://www.keuda.fi/keuda/hankkeet/vierko/)

Hanke-
ystävä-
kirja

VIERKO- loppuwebinaari

Webinaarissa esitellään VIERKOn kehittämis- ja koulutuskokonaisuutta.

AIHEET:

Vieraskielisten ammatillinen opetus

- Englanninkieliset YTO-oppimateriaalit
- Selkokielliset oppimateriaalit

Monimuotoisuus oppimisympäristöissä

- Monikulttuurisuus työpaikoilla
- Työpaikkaohjaajien kielitietoisuus
- Henkilöstön koulutuspaketit

Toimintamallit, oppaat ja tukimateriaalit

- Osaamisen tunnistaminen
- Kielitietoinen opetus ja ohjaus
- S2-opetuksen kehittäminen

28.11.2024
12.00-13.00

[LÄNKEN/ LINKKI](#)
[WEBINAARIIN](#)

Tervetuloa, vi ses!

FRIS- slutwebbinarium

Under webinariet presenteras FRIS' utvecklings- och utbildningshelhet.

TEMAN:

Yrkesutbildning för personer med annat modersmål

- Engelskspråkigt undervisningsmaterial i gemensamma examensdelar
- Undervisningsmaterial på lättläst språk

Mångfald i lärmiljöerna

- Mångkulturella arbetsplatser
- Arbetsplatshandledarnas språkmedvetenhet
- Utbildningspaket för personalen

Verksamhetsmodeller, guider och stödmaterial

- Identifiering av kunnande
- Språkmedveten undervisning och handledning
- Utveckling av S2-undervisningen

